

Eindexamen aardrijkskunde vwo 2002-II

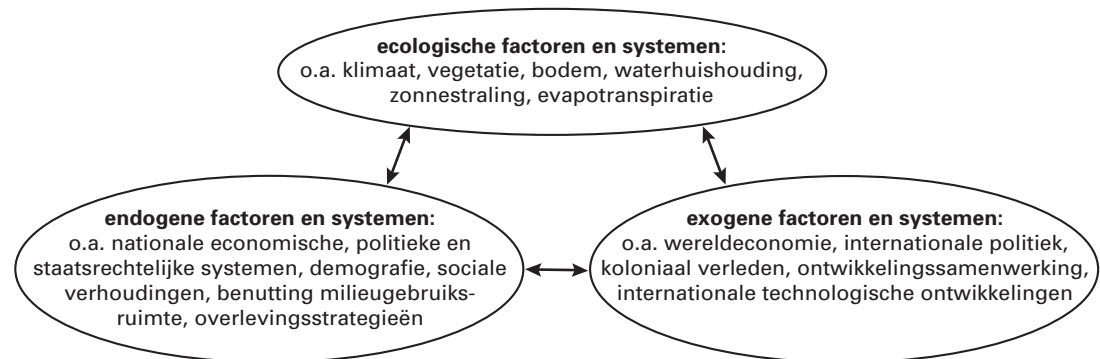
havovwo.nl

Mens en Milieu

- 3p **23** □ Het rivierkleinlandschap vervult een belangrijke functie in de ecologische hoofdstructuur.
 A: Welk deel van het rivierkleinlandschap is bij uitstek geschikt om deel uit te maken van de ecologische hoofdstructuur?
 B: Geef een argument voor het bedoelde antwoord.

bron 14

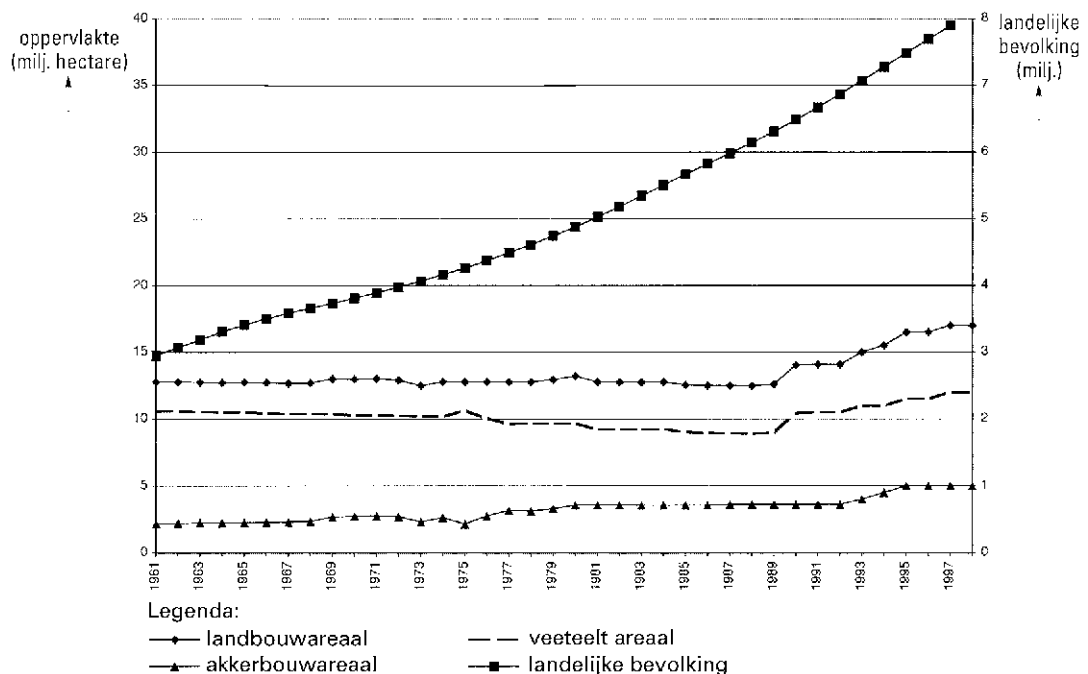
Verwoestijning als samenspel van ecologische, endogene (interne) en exogene (externe) factoren en systemen



vrij naar: Hammer, T., *Geographische Rundschau*, november 11/2000

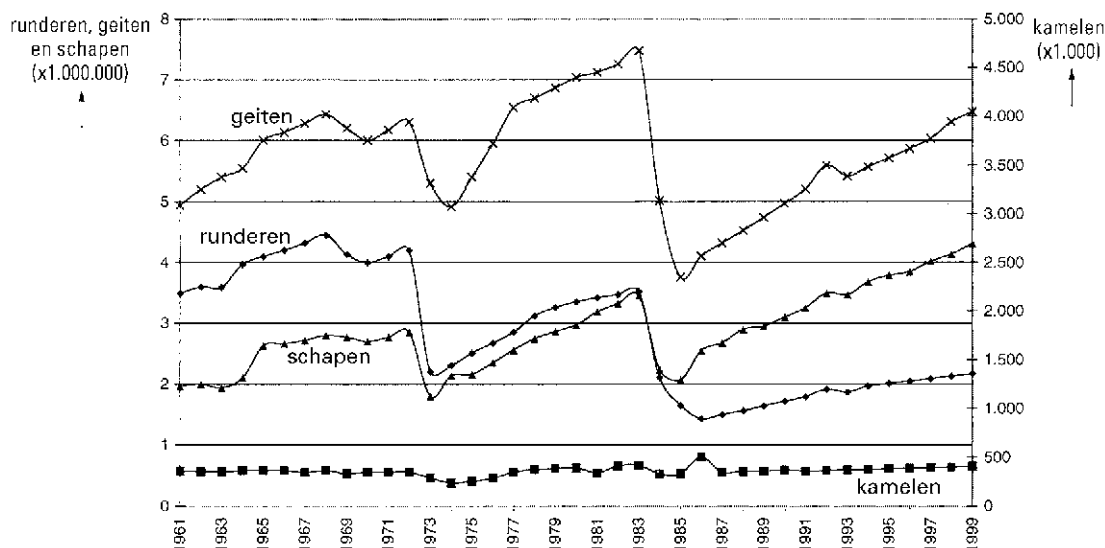
bron 15

De ontwikkeling van grondgebruik voor verschillende landbouwdoeleinden en de bevolkingsgroei in Niger in de periode 1961–1998



bron 16

De grootte van het veebestand in Niger in de periode 1961–1998



bronnen 15 en 16: Richter, R., *Geographische Rundschau*, november 11/2000

bron 17

Vluchtelingenstromen, enkele honderdduizenden mensen in totaal, ontstonden als gevolg van extreme droogte in de Sahel in de jaren 1972–1974 en 1984–1985. De stromen kwamen op gang met veehoudende nomaden die, als eersten en het ergst getroffen, naar de gebieden van de keuterboeren (kleine gemengde landbouwbedrijfjes) trokken. Vervolgens trokken uit deze gebieden geconcentreerde stromen vluchtende keuterboeren en nomaden naar opvangkampen in en nabij de steden.

bron: Richter, R., *Geographische Rundschau*, 11/2000

Bij de vragen 24 tot en met 29 vergelijk je verschijnselen met elkaar en leg je relaties tussen verschijnselen.

Gebruik de bronnen 14 tot en met 17 bij de vragen 24 tot en met 27.

Als oorzaak voor verwoestijning wordt vaak overbeweiding genoemd, met als mogelijk gevolg het ontstaan van vluchtelingenstromen (bron 17). Volgens een studie van R. Richter (bronnen 15 en 16) is overbeweiding niet de hoofdoorzaak van deze vluchtelingenstromen.

2p **24** Geef met behulp van de bronnen 15 en 16 een argument dat deze conclusie uit de studie van R. Richter ondersteunt.

Het is te verwachten dat het proces van verwoestijning in landen als Niger in de toekomst in een steeds hoger tempo verloopt.

2p **25** Geef hiervoor een uit bron 15 af te leiden argument dat deels dit hogere tempo van verwoestijning waarschijnlijk maakt.

Gebruik ook de atlas bij vraag 26.

Om droogteproblemen in het zuiden van Niger snel te kunnen opvangen zijn internationale afspraken op fluviale schaal nodig.

2p **26** Leg dit uit.

Eindexamen aardrijkskunde vwo 2002-II

Verwoestijning is een complex milieuprobleem waarvan de wisselwerkingen tussen oorzaak en gevolg op alle ruimtelijke schalen spelen (bron 14). Overbeweiding is hierboven reeds als mogelijke factor genoemd. Het Nederlandse Ministerie van Buitenlandse Zaken laat zich adviseren bij de bestrijding van verwoestijning in de Sahel.

- 5p 27 Schrijf met behulp van bron 14 en overeenkomstig de onderstaande instructies een samenhangend advies over de bestrijding van de verwoestijning in de Sahel. Je gaat in je advies ervan uit dat *verdroging als gevolg van menselijk handelen* bijdraagt aan de verwoestijning.

Instructies:

Schrijf een samenhangend advies voor het Ministerie van Buitenlandse Zaken, bij voorkeur in niet meer dan 100 woorden. Neem in dit advies de volgende onderdelen op:

A: *Proces*: op welke wijze het menselijk handelen bijdraagt aan verwoestijning.

B: *Maatregel*: welke concrete maatregel genomen kan worden om de bijdrage van de mens aan de verwoestijning te verkleinen.

C: *Gevolgen*:

1: wat de ecologische

2: de endogene (interne)

3: en de exogene (externe) gevolgen zijn van deze maatregel.

bron 18

Eén vlindersoort minder op aarde. Wie maalt erom behalve een enkele verwoede vlinderaar. Maar dat er elk jaar tienduizenden dier- en plantensoorten uitsterven, dat hele ecologische systemen, zoals tropische bossen, dreigen te verdwijnen (...)? Ook voor ontwikkelingssamenwerking is biodiversiteit een sleutelbegrip geworden: de afname van de biodiversiteit bedreigt op lange termijn de hele wereldbevolking, maar treft op korte termijn de kwetsbaarste groepen het eerst. Armoedebestrijding en behoud van biodiversiteit liggen daarom in elkaars verlengde. Voor ontwikkelingssamenwerking is bescherming van afzonderlijke soorten van minder belang dan bescherming van ecosystemen. Want juist bij die ecosystemen zie je de vicieuze cirkel van armoede en milieudegradatie.

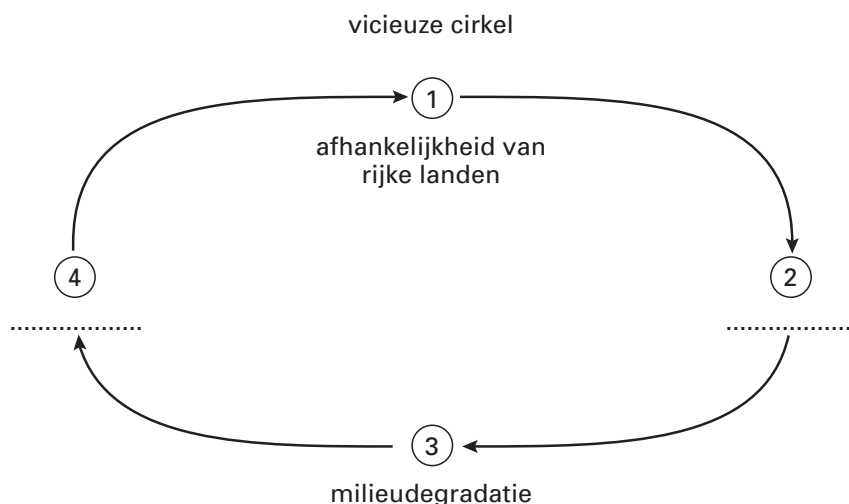
vrij naar: Oppewal, J., Tekstfragment uit Internationale Samenwerking, februari 1995

Gebruik bron 18 bij de vragen 28 en 29.

In bron 18 wordt gesproken over een vicieuze cirkel van armoede en milieudegradatie.

Deze vicieuze cirkel is hieronder weergegeven. De onderdelen 1 en 3 zijn al aangegeven.

- 2p 28 Schrijf de cijfers 2 en 4 op je antwoordblad en zet er de juiste invulling achter. Ga daarbij uit van de natuur-/milieurelatie.



Afname van de biodiversiteit veroorzaakt problemen op diverse ruimtelijke schalen, onder andere de mondiale schaal.

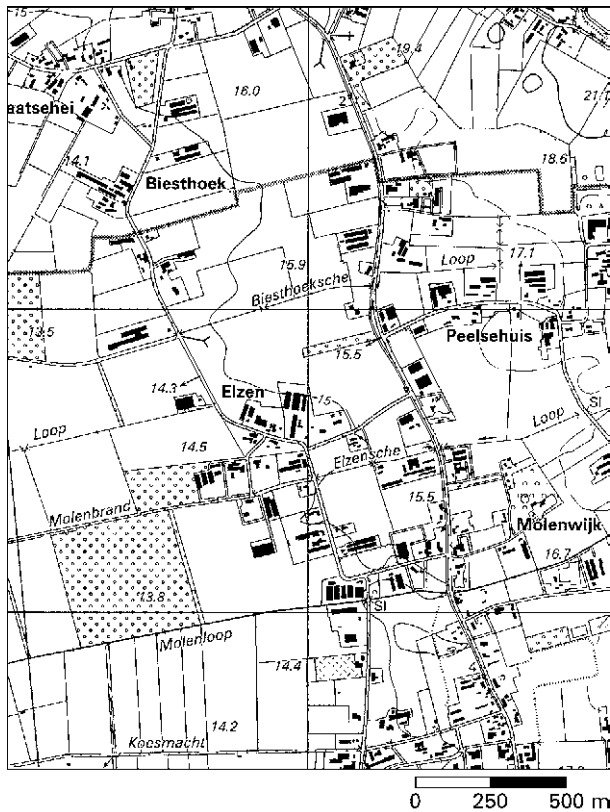
- 2p 29 Leg met behulp van een concreet voorbeeld uit waarom de afname van de biodiversiteit op mondiale schaal voor de mens belangrijke nadelen heeft.

Eindexamen aardrijkskunde vwo 2002-II

havovwo.nl

bron 19

Een deel van de provincie Noord-Brabant rond 1985



bron: Grote Provincie Atlas van Noord-Brabant/Oost, schaal 1:25.000, Groningen, 1990

Gebruik bron 19 en eventueel de atlas bij vraag 30.

Bron 19 is een kaart van een agrarisch gebied in het oosten van Noord-Brabant. In dit gebied is de intensieve veehouderij de belangrijkste vorm van landbouw.

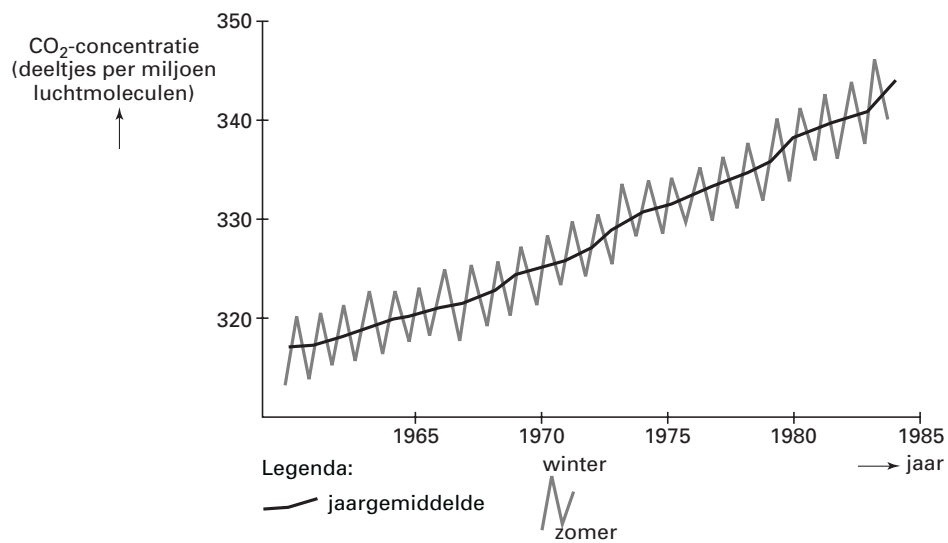
- 2p 30 Uit welke gegevens van de kaart kun je afleiden dat deze vorm van landbouw daar overheerst?

Eindexamen aardrijkskunde vwo 2002-II

havovwo.nl

bron 20

Toename CO₂-gehalte in de atmosfeer in de periode 1960–1985 te Mauna Loa, Hawaii



bron: Kemp, D., *Global environmental issues*, Londen, 1994

Gebruik bron 20 bij vraag 31.

Er is een groot verschil tussen de zomer- en de wintermaanden voor wat betreft het CO₂-gehalte in de atmosfeer.

2p 31 □ Welke twee factoren dragen bij aan dit grote verschil?